

Nový život

časopis pre literatúru a kultúru

APOCALYPSE CHIC

ZOROSLAV SPEVÁK

Akkor is hazudtak, de még mennyire. Már bocsássanak meg a pedagógusok és a többi nevelő, de mi is csak leendő felnőttek voltunk. Hasonlóan, mint a felnőttek világában, a legnagyobb előszeretettel a legbutábbak hazudtak.

Társaságunkban a következő hazugságok voltak a leggyakoribbak:

1. Az érzékfeletti lét és a vele való kapcsolat.
2. Templomkereszt (tulajdonképpen: két kereszt), a keresztnek nagysága és az ezzel kapcsolatos események.
3. A fegyverkezés és a fegyverek bevetésének lehetőségei, külön hangsúllyal a SFRJ—SSSR—USA kapcsolataira.
4. Egyéb.

*

Szégyen vagy sem, de az a hír, hogy a szovjet hadsereg megszállta Csehszlovákiát, igen váratlanul érintett. Éppen kamillát szedtem a ház előtt.

A kisfiú a földre dobott egy dobozt, ami nyugtalanná tette és elkergette a sötétszürke pillangót. Valahol a halastónál összejött az egész társaság. Miről vitatkoznak olyan szenvedélyesen a fiúk? Miért forgatják a fejüket jobbra-balra, miért mutogatnak hol erre, hol arra, miért csapkodnak a kezükkel? A társaságban szakadás állt be. Egyesek azt állítják, hogy az oroszok Pálinkás kertje mögül jönnek elő, míg mások azt, hogy Lomenovék óljai felől.

*

Ez az év is rosszul kezdődött. Az oroszok bevonultak Afganisztánba, engem elhagyott a csajom, a hó pedig már három napja megállás nélkül hullik. Húsz év múlva a XXI. századba lépünk. Már elkészítettem egy részletes tervet, hogyan fogok 1999-ben szilveszterezni, csak nem tudom, sikerül-e.

*

1. Ülünk a sarokban, és hallgatunk. Már régen este van. Már fázunk. De haza senki sem indul. Samo egy kísértettel való találkozásról beszél: — Úgy éjfél körül léptem ki az ajtón, és egyszer csak megpillantottam a W. C. mögül elősurranó kísértetet.

Samo és a kísértet beszélgetésének és civakodásának részletes leírása következik. Végül Samo kikergeti a kísértetet.

Reszketünk a félelemtől, meresztgetjük szemünket a sötétben, és csodáljuk Samo hősiességét. Samo hős, mert mi annak hisszük.

(Az első szabály: Ha hős akarsz lenni, találj ki magadnak egy ellenséget, majd mesélés közben győzd le. Hősiességed mértéke a félelem, melyet a gyerekekben a kitalált ellenséged vált ki.)

2. Ülünk a híd alatt, és cigarettázunk. Samo felfújja a prezervatívot, melyet az árokban talált, az expiráció, valamint az inspiráció közti szünetben lustán magyaráz:

— A nagy kereszt akkora, mint egy kisebb ház... — öt méter magas, három méter széles... Amikor kicsi voltam, egy legény felmászott a kis keresztre, levetkőzött, szépen lerakta ruháját, majd felöltözött...

Valaki talán kételkedik, de Samótól már harmadszor vagy negyedszer halljuk ezt a történetet. És minek ismételné annyiszor, ha nem igazi.

(Második szabály: A legjobb módszer — ha el akarod hitetni a gyerekekkel a hazugságot —, hogy a hazugságot minél többször elismélteld.)

3. Ülünk a földön az üzlet előtt. Števo, mint mindig, az orrában bányászik. Palónak kilóg a töke, ami szintén nem újdonság. Mišónak fekete a talpa a piszoktól, mert, amint mondja, görögdinnyét evett. Samo velünk szemben ül, és mesél:

— Az amerikaiaknak olyan fegyverük van, hogy csak meg kell nyomjanak egy gombot, és Belgrád nincs többé. De ha az oroszok észreveszik, hogy az amerikaiak meg akarnak támadni bennünket, akkor ők is megnyomnak egy gombot, és New York nincs többé!

Az utolsó szavaknál győzedelmes crescendóba csap, és mi megkönnyebbülünk. Védve vagyunk, mert Samo úgy mondja. Ő ugyan osztálytársunk, de két évvel idősebb, mint mi.

(Harmadik szabály: Vagy, amilyen vagy, a gyerekek hisznek neked, ha elég hangosan beszélsz.)

*

Hiába futkároztunk egész délután Pálincás kertje körül, az oroszok csak nem jöttek. Ennek ellenére az nem volt elfecsérelt idő. Elhatároztuk, hogy többé senkinek se hiszünk, és hogy kizárólag saját erőnkre támaszkodunk. Így kezdtünk lopni: deszkát, karókat, drótot... Duro kertjében $2 \times 2 \times 2$ méretű gödröt ástunk, melynek, Duro idősebb testvérének terve alapján, egész sor föld alatti folyosóra kellett nyúlnia. Mi négyen akkor összesen 49 évesek voltunk, és atomóvóhelyet építettünk. Találtunk egy kis kályhát is, mellyel fűteni akartunk a föld alatt.

*

Az atombomba, az önkielégítés és a csuklás közti kapcsolatot nem vagyok képes pontosan megmagyarázni. Mihelyt az elsőre gondolok, lázasan elkezdem csinálni a másodikat, aminek a következménye a harmadik.

Különben, abban az időben igen intenzíven maszturbáltam, aminek egész közönséges oka volt: mint már mondtam, nemrég hagyott el a csajom. S hogy a boldogságom teljes legyen, február elején vizsgáznom kellett genetikai pszichológiából, a szobatársam meg abban az időben, éjszakaról éjszakára nőket hozott az ágyába.

— Egyáltalán nem zavarsz bennünket — nyugtatgatott egészen őszintén.

*

— Nekünk is van atombombánk — hallatszott Miro hangja a templomkertben.

— Nem hiszem....

Megálltunk, és nekidőlünk a falnak. Utána kavicsokkal lapígtattuk össze a piros alapon fekete pettyes bogarakat, melyek csak úgy hemzsegetek errefelé.

— Van, van — mondta Miro, és kiegyenesedve begombolta a nadrágját.

— Nem hiszem, csak tudnánk róla...

— De van, ha mondom.

Miro már mellettünk állt.

— Honnan tudod?

— Úgy, hogy nekünk mindenünk van.

— Fogd be a szád!

*

Három napig tartott kiásni a gödröt, két óra alatt betemették. Egyszer, míg mi az iskolában voltunk, Duro apja elhívott egy embert, aki elkezdett a lovával szántani. Fordultak először, fordultak másodszor,

harmadszorra a ló alatt megnyílt a föld, és az állat behuppant az álcázott gödörbe. Eltört mindkét mellső lába. A szomszéd lelőtte, hogy ne szenvedjen. Amikor az iskola után a kertbe futottunk, a gödör mélyén megpillantottuk a véres lószemet.

A megölt lovat Pudkónak hívták, a megvert gyereket pedig Durkónak. Mi többiek elfutottunk.

Később, amikor összeállítottam a meg nem valósult tervek jegyzékét, melyet állandóan bővíteni kell, az atomóvóhely terve, a kronológiai sorrendet véve alapul, a harmadik helyen áll:

A MEGVALÓSULATLAN TERVEK JEGYZÉKE

1. Fel akartam fedezni a halál elleni orvosságot.
2. Merényletet akartam elkövetni Kennedy ellen.
3. Atomóvóhelyet akartam építeni.
4. Labdarúgó akartam lenni.
5. Jelentkezni akartam a Marsra induló űrhajó személyzetének.
6. El akartam menni Afrikába.
7. Magyar lányt akartam feleségül venni.
8. Ki akartam heréltetni magamat.
9. A nagylányomtól csókok helyett pofonokkal akartam elválni.
10. Munkászubonyban és -csizmában akartam járni.
11. Fanatikus akartam lenni.
12. Pisztolyt akartam viselni.
13. Szegény akartam lenni.
14. Gazdag akartam lenni.
15. Nagyvárosban akartam élni.
16. Erdőben akartam élni.
- 17.

*

A vizsgák rosszul mentek. A feltett kérdésre — A motívumok fejlődése és hierarchiája — hosszú hallgatással válaszoltam. A vizsga után csak egy papírszelet maradt és rajta egy kis jegyzet: A motívumok szublimációja — nemcsak a SZÖRZETET változtatja meg, hanem a JELLEMET is.

Elmúlás — a megvalósulatlan (szublimált) ösztönök bosszúja.

Ösztönök — élet.

Kultúra — halál.

Dinoszauruszok — az első egzisztencialisták. Sorsukat a Caligulátébolynak köszönhetik, mely kitermelte bennük az abszolút szomjúság érzését, mely progresszív pszichikai perpetuum-mobilén alapszik. Paradox értelmezése: MINÉL TOBBET ISZOM, ANNÁL SZOMJASABB VAGYOK.

Kimentem a folyosóra, belegyömöszöltem az indexet a farmernadrágom farzsebébe. Jobbra-balra tekingettem, mintegy tájékozódva, majd a legközelebbi W. C.-be siettem, ami nyugtalanná tette az ablakon ülő fekete legyet. Bizony a szomszéd kabinból netusokára csuklás hallatszott.

RONCSÁK Alekszandár fordítása

VÍTAZOSLAV HRONEC VERSEI

A TÖLGY

Két évvel

ezelőtt hoztam a hírt a tölgyről ebbe a szobába;
azóta a fa, mint élőlény viselkedik.
Arra készíteti őket, hogy éljenek.

Kis idő múlva már a madarak is csiripelték:
a kis réten, a gyár mögött, egy fa áll,
amely ugyan láthatatlan, három zsenge gyermek sorsát
irányítja a harmadik emeleten,
a kórházban.

Egy költő mondta:
„Amiben erősen hiszünk, az létezik is.”
Én ezt sohasem mondom.
Mégis napról napra elnézem,
ahogyan a tölgyel beszélgetnek,
és engem néznek.

Terebélyes testemet vonszolom a szobában,
susogok a huzatban, az ajtó és az ablak között.
Ha kivilágosodik,
visszatérek a kis rétre, a gyár mögé,
és ott állok,
mintha ember lennék.

NAPFOGYATKOZÁS

Tükörképe vagyok a víz felszínén,
érzékelem azt is, ami nincs.
Mindent megfigyelek, ami közös
létünkben történik.

A sziklán áll, a tó fölött,
bámulja a vizet.
Ha elrugaszkodik,
a semmibe utánam valami más zuhan.
Segítsetek, körülmények istenei,
hogy most az egyszer ne ismétljem meg
ördögös mozdulatát.

A víz fölé hajlok,
teljes napfogyatkozáskor,
ma, 1981. július 31-én.
Nézem alattam a napfogyatkozás tükörképét,
mintha áttetsző koponyámon keresztül nézném.
Az izzó tűzkorong alatt látom tükörképemet
kezében a koponyával.

Egybeolvadni vagy sem
a napfogyatkozással?
Ugorni vagy sem —
ki válaszol?

RONCSÁK Alekszandár fordításai